

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Смоквіна Г.А., к.е.н., доц.,
Тараненко Д.О

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

Одним із найсучасніших шляхів втілення соціального спрямування промислових підприємств є корпоративна соціальна відповідальність. Аналізуючи значну кількість представлених у вітчизняній і закордонній літературі визначень корпоративної соціальної відповідальності, можна виділити такі аспекти, на яких зазвичай фокусується тлумачення даного поняття:

- соціальний (відповідальна побудова відносин між бізнесом і суспільством);
- економічний (відповідальне ставлення до соціально-економічних та фінансових аспектів діяльності);
- стейкхолдерський (відповідальне ставлення до зацікавлених в діяльності компанії осіб або їх груп);
- волонтерський (відповідальність та діяльність на добровільних засадах) [1].

Корпоративна соціальна відповідальність промислового підприємства передбачає низку різноспрямованих дій, які в кінцевому підсумку здійснюють вплив на оточення підприємства [2]. При цьому, що характерно, цільовою аудиторією корпоративної соціальної відповідальності підприємства є саме люди: персонал підприємства, стейкхолдери, населення міста (регіону) діяльності підприємства, населення регіонів збуту продукції підприємства, а також населення країни (країн) в глобальному вимірі. Це пояснюється тим, що будь-яка діяльність підприємства у системі його корпоративної соціальної відповідальності покликана підвищувати лояльність до нього саме людей і в першу чергу тих осіб, які становлять його найближче оточення [3].

До найближчого мікрооточення підприємства в першу чергу належить його персонал, і в тому числі управлінський персонал, який до того ж виступає основним фактором забезпечення стабільного функціонування підприємства, його фінансово-економічної безпеки. Виходячи з цього, можемо стверджувати, що саме персонал є тією ланкою, яка пов'язує стан корпоративної соціальної відповідальності підприємства та рівень його фінансово-економічної безпеки рис. 1.

Рис.1. Взаємозв'язок корпоративної соціальної відповідальності та рівня фінансово-економічної безпеки підприємства

Тобто чим вищий рівень соціальної відповідальності підприємства перед його персоналом, тим вищу зацікавленість матиме такий персонал у результатах діяльності підприємства і, як наслідок, тим ефективніше працюватиме.

Тобто в кінцевому підсумку промислового підприємству забезпечуватиметься вищий рівень фінансово-економічної безпеки [4]. Отже, саме персонал як найближче оточення підприємства забезпечує прямий зв'язок рівня соціальної відповідальності підприємства та рівня його фінансово-економічної безпеки. У той же час варто відзначити, що на рівень фінансово-економічної безпеки кожного підприємства здійснюється і непрямий вплив, який забезпечує його розширене оточення, до якого, як вже зазначалося раніше, належать стейкхолдери, населення територій діяльності і збуту тощо.

У своїх роботах А. Керролл підійшов до питання корпоративної соціальної відповідальності як до багаторівневої структури, яку можна уявити у формі піраміди з економічним, правовим, етичним, екологічним, та філантропічним рівнями відповідальності. Пізніше українськими науковцями М. Бутко та М. Мурашко було удосконалено підходи Керролла та запропоновано виділення базового рівня в структурі корпоративної соціальної відповідності (з віднесенням фінансового та правового рівня за Керролом) та добровільного (з віднесенням етичного, екологічного та філантропічного рівнів) [5] табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика підходів до розкриття положень корпоративної соціальної відповідальності [5]

Рівні структури корпоративної соціальної відповідальності	Цільові характеристики згідно з підходом А. Керролла	Цільові характеристики згідно з підходом М. Бутка та М. Мурашка
Фінансово-економічний	<ul style="list-style-type: none"> - досягнення максимально можливого рівня прибутковості; - принцип максимізації рентабельності на кожен вкладену грошову одиницю; - сильна конкурентна позиція на ринку; - високий рівень ефективності операційної діяльності; 	<ul style="list-style-type: none"> - задоволення потреб всіх Стейкхолдерів (як внутрішніх, так і зовнішніх); - не обов'язково отримання прибутку в короткостроковій перспективі, але фінансово-економічний ефект—у довгостроковому періоді
Правовий	<ul style="list-style-type: none"> - господарська діяльність повинна здійснюватися відповідно до очікувань урядових організацій та виключно в правовому полі тієї країни, на ринках якої функціонує підприємство; - відсутність опору при впровадженні нових законодавчих механізмів регулювання діяльності; - високі стандарти громадської відповідальності; 	<ul style="list-style-type: none"> - дотримання та сприяння розвитку правового поля тієї країни, на ринках якої функціонує підприємство; - дотримання норм і зобов'язань, що є соціальними за природою перед стейкхолдерами та різноманітними громадськими об'єднаннями
Екологічний	<ul style="list-style-type: none"> - співвідношення вимог споживачів та суспільства; - раціональне використання ресурсів з конкурентними способами господарської діяльності; - випуск екологічно безпечної продукції; 	

Етичний	- господарська діяльність повинна здійснюватись відповідно до етичних норм та очікувань суспільства; - неможливість дискредитації етичних принципів з метою досягнення корпоративних інтересів; - інтегрування принципів та філософії підприємства в соціальні норми суспільства;	- дотримання культурних та етичних традицій на території здійснення діяльності; - відмова від дій, які суперечать існуючим нормам моралі
Філантропічний	- організація діяльності відповідно до філантропічних та благодійних очікувань суспільства; - прозорість будь-яких ініціатив; - участь співробітників підприємства у добровільних та благодійних ініціативах громади;	- підтримка розвитку суспільства через добровільну участь у реалізації соціальних програм

Таким чином, кінцевим результатом впровадження практик корпоративної соціальної відповідальності є покращення комунікацій з усіма групами стейкхолдерів. Зростання соціально-економічних та фінансових результатів діяльності промислового підприємства, відповідно, є похідною від вищезазначеного.

Головним завданням корпоративного управління у сфері фінансово-економічної безпеки є визначення такої моделі розвитку підприємства в сукупності з моделлю формування капіталу, що забезпечила б досягнення компромісу між учасниками корпоративних відносин у питаннях рівня виплати дивідендів, рівня ринкової вартості акцій, рівня ризику господарської діяльності і рівня витрат на соціальні й екологічні цілі. При цьому досягнення такого компромісу не завжди сприятиме забезпеченню максимально можливого економічного ефекту. Однак стабільність корпоративних відносин дозволить істотно підвищити ефективність корпоративної взаємодії, зменшити імовірність витрат, викликаних розбіжністю і протистоянням учасників підприємства і, отже, посилити фінансово-економічну безпеку підприємств [6].

Правильно сформовані організаційно-економічні та правові відносини на промисловому підприємстві за допомогою корпоративної соціальної відповідальності дають змогу виконати основні завдання фінансово-економічної безпеки, а саме: забезпечити стійкий розвиток підприємства, нейтралізувати негативну дію фінансових і банківських криз і умисних дій конкурентів, тіньових структур на розвиток підприємства; запобігти агентським конфліктам між акціонерами, менеджерами і кредиторами підприємства, найбільш оптимально для підприємства залучати і використовувати різні джерела фінансування [5].

Отже, корпоративна соціальна відповідальність підприємства є одним із найважливіших чинників побудови ефективної системи управління і, як наслідок, забезпечення його фінансово-економічної безпеки в динамічних умовах сучасного економічного середовища функціонування суб'єктів господарювання. При цьому застосування на підприємстві принципів корпоративної соціальної відповідальності виступає одним із найважливіших чинників забезпечення його фінансово-економічної безпеки.

Механізм взаємозв'язку корпоративної соціальної відповідальності промислового підприємства і рівня його фінансово-економічної безпеки будується переважно на основі фактору зацікавлених сторін. При цьому зацікавлені сторони є об'єктами впливу заходів корпоративної соціальної відповідальності підприємства і в той же час зацікавлені сторони виступають основними суб'єктами формування його фінансово-економічної безпеки.

Література

1. Орлова П.А. Проблемы социальной ответственности субъектов хозяйствования и их рекламной деятельности / Научный реферат статьи / Журнал «Экономика развития», No1(69), 2014 [Электронный ресурс].– Режим доступа: http://www.ed.ksue.edu.ua/ER/knt/tr141_69/tr141orl.pdf
2. Данилюк О. А. Проблеми корпоративного управління та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / О. А. Данилюк // Режим доступу: <http://intkonf.org/danilyuk-o-a-problemi-korporativnogo-upravlinnya-tashlyahi-yih-virishennya>.
3. Баюра Д. О. Корпоративна соціальна відповідальність у системі корпоративного управління [Текст] Д. О. Баюра // Україна: аспекти праці. – 2009. – № 1. – С. 21
4. Сирота В. С. Взаємозв'язок економічної безпеки підприємства та корпоративної соціальної відповідальності [Електронний ресурс] / В. С. Сирота, І. Л. Петрова // Глобальні та національні проблеми економіки. — 2014. — груд. (Вип. 2). — С. 701-704.
5. Eveline Van de Velde. Corporate social responsibility and financial performance / Eveline Van de Velde, Wim Vermeir and Filip Corten // Corporate Governance. – 2005. – № 3. – Р. 129–138.
6. Надьон Г. О. Соціальне партнерство як складова фінансово-економічної безпеки підприємства [Текст] / Г. О. Надьон, О. О. Ромахова, Н. О. Держак // Вісник економіки транспорту і промисловості, 2012. – № 38. – С. 96–98.
7. Філіппова С.В. Система формування і забезпечення економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / С.В. Філіппова, О.С. Дашковський // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2012. – № 2 (3). – С. 17-21. – Режим доступу до журн.: <http://www.economics.opu.ua/n3.html>.
8. Єдинак В.Ю. Аналіз інвестиційної складової економічної безпеки України в умовах глобалізації та транснаціоналізації національної економіки [Електронний ресурс] / В.Ю. Єдинак // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 4 (9). – С. 93-100. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n4.html>.
9. Філіппова С. В. Порівняльна характеристика методик оцінки ефективності системи корпоративної соціальної відповідальності машинобудівного підприємства / С. В. Філіппова М. І. Сухотеріна // Бізнес Інформ. – 2015. – №3. – С. 284–287.